

ਪਿੰਡ ਲਹਿਲ (ਜੋ ਕਿ ਅੱਜ ਕੱਲ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ) ਇਹ ਅਸਥਾਨ ਸਰਹਿੰਦ-ਪਟਿਆਲਾ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪਟਿਆਲਾ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਤੀਹ ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਣ ਸਾਹਿਬ ਪਟਿਆਲਾ : ਇਹ ਗੁਰਧਾਮ ਪਟਿਆਲਾ ਨਗਰ ਦੇ ਰੇਲਵੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬੱਸ ਸਟੈਂਡ ਤੋਂ ਲਗ-ਪਗ ਤੀਹ ਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਰਹਿੰਦ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਇਸ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਆਏ ਤਾਂ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਹਿਲ ਪਿੰਡ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਟੇਭੇ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੋਹੜ ਦੇ ਰੁੱਖ ਹੇਠਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਰੁਕੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕ ਬੀਬੀ ਕਰਮੇ (ਇਥੇ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਬੀਬੀ ਕਰਮੇ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਣ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਚਾਰ ਦੀਵਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੇਟ ਬੀਬੀ ਕਰਮੇ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ) ਆਪਣੇ ਬੀਮਾਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਆਈ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਸਦਕਾ ਬੱਚਾ ਸਰੀਰਕ ਵੱਲ ਤੋਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਛੇਕੜ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਅਸ਼ੋਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਨਿਹੰਗ ਸਿੰਘ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਲਹਿਲ ਦੇ ਲੋਕੀ ਉਸ ਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਪਰ ਨੰਬਰਦਾਰ ਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕੁੱਝ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਗੁਰ-ਸਥਾਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹੀ। ਸੰਨ 1865 ਵਿਚ ਚੌਧਰੀ ਕਾਕੂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਨਿਹੰਗਾਂ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਯਾਦਗਾਰ ਵਜੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਣ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੋਈ। ਸੰਨ 1930 ਈ. ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਰਦਾਰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘ, ਬਚਿੱਤਰ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਮਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਣ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਗਈ ਅਤੇ 1930 ਤੋਂ 1933 ਤੱਕ ਲਗ-ਪਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੰਜਲਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਫਿਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਬਾ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਨੇ 5 ਮਾਰਚ 1999 ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਅਰੰਭ ਕਰਵਾਈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਿੱਪਲ ਦਾ ਰੁੱਖ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਹੇਠ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਸਣ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਣ ਸਾਹਿਬ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗੁਰਧਾਮ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਸਮੇਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦੀ ਹੈ। ਯਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ, ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਨਿਵਾਸ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨਿਵਾਸ, ਲੰਗਰ, ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ, ਡਿਸਪੈਂਸਰੀ, ਅਜਾਇਬ ਘਰ, ਕਾਰ ਪਾਰਕਿੰਗ, ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਲਈ ਲਗ-ਪਗ 100 ਕਵਾਟਰ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਕੋਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ। 1956 ਤੋਂ ਇਹ ਗੁਰਧਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦੁੱਖ ਨਿਵਾਰਣ ਸਾਹਿਬ, ਪਟਿਆਲਾ